

Tillfälle 3: Samarbete i vardagen

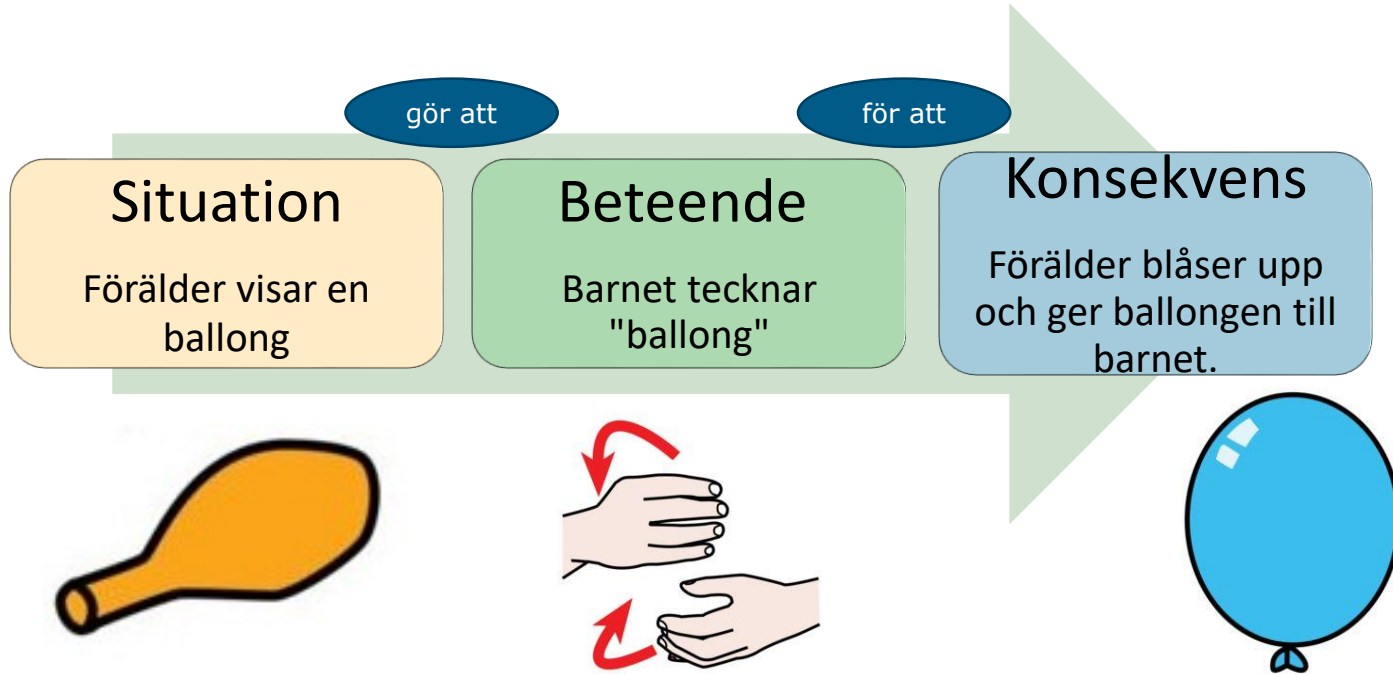

Schema för dagen

- Följa upp hemuppgiften
  - Locka fram kommunikation, förstärkarkartläggning
- Dagens tema: Vardagsrutiner och samarbete
  - Rutiner
  - Samarbete
  - Strategier för ökat samarbete
  - Gå igenom ny hemuppgift

Locka fram kommunikation – S-B-K

Hemuppgift – Locka fram kommunikation

Mål för barnet:

- Visar att hen vill fortsätta en aktivitet/lek *eller*
- Begär något hen vill ha *eller*
- Kommenterar i socialt syfte

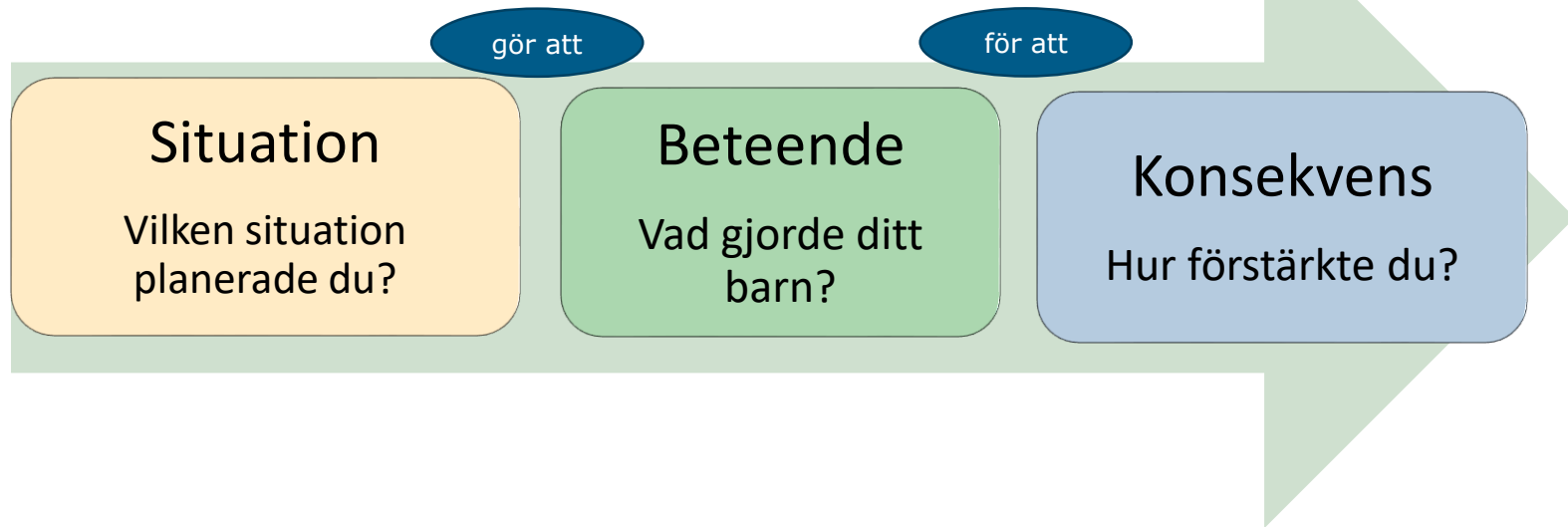
Mål för dig som förälder:

- Skapa tillfällen som utvecklar ditt barns kommunikation

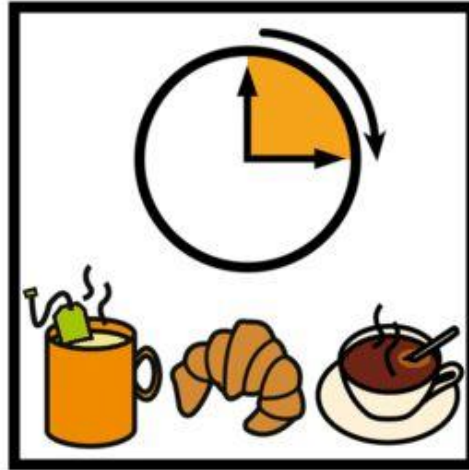
Mål för dig och ditt barn:

- Fler tillfällen av kommunikation

Hur gick det att locka fram kommunikation?

Rast

Vad är en vardagsrutin?

Vardagsmoment som sker i en viss ordning och som upprepas

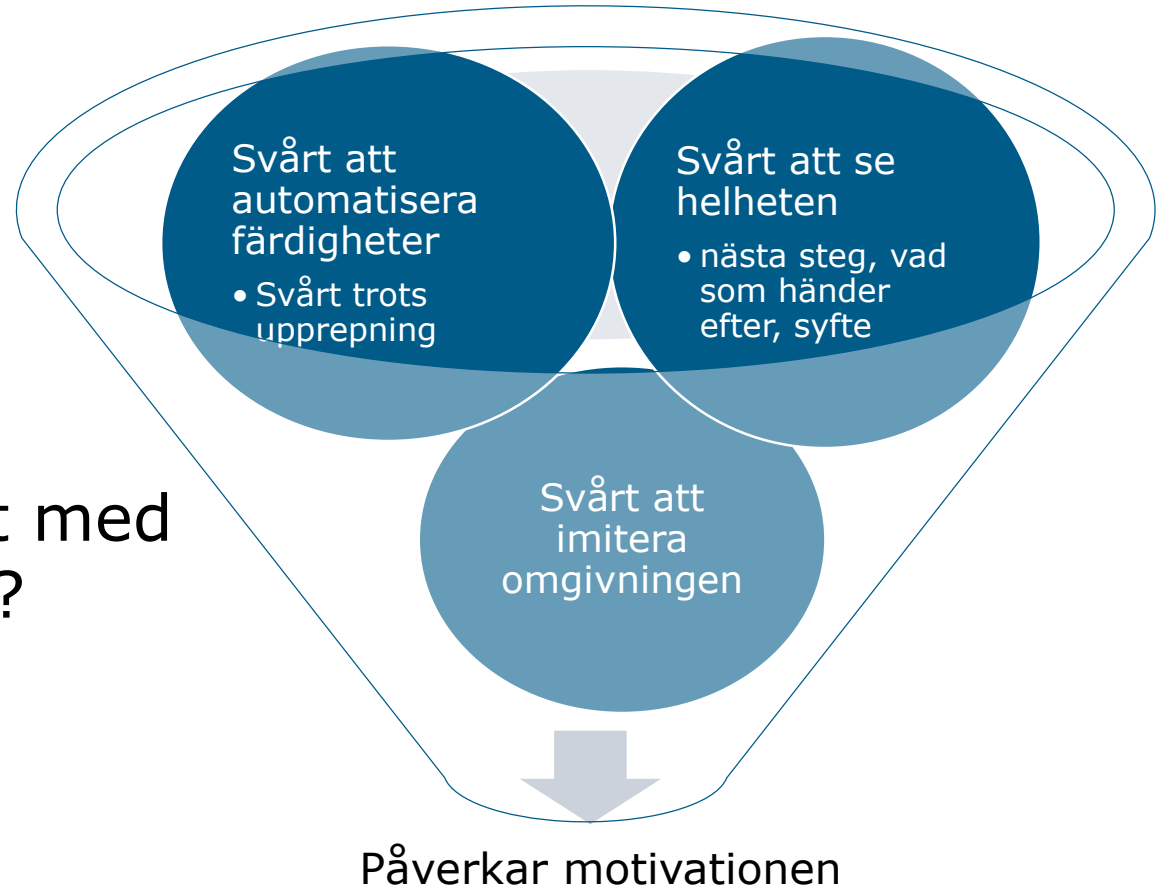
Under en dag sker flera rutiner

Varje moment innehåller många olika färdigheter

- Exempel rutiner på morgonen:
  - Gå upp ur sängen
  - Toalettbesök
  - Ta på kläderna
  - Äta frukost
  - Borsta tänder
  - Ta på ytterkläder
  - Åka till förskolan

Varför är det svårt med rutiner vid autism?

Diskussion -Hur ser det ut hemma hos er?

Vilka vardagliga rutiner fungerar bra för ditt barn?

Vilka vardagliga rutiner är svåra för ditt barn?

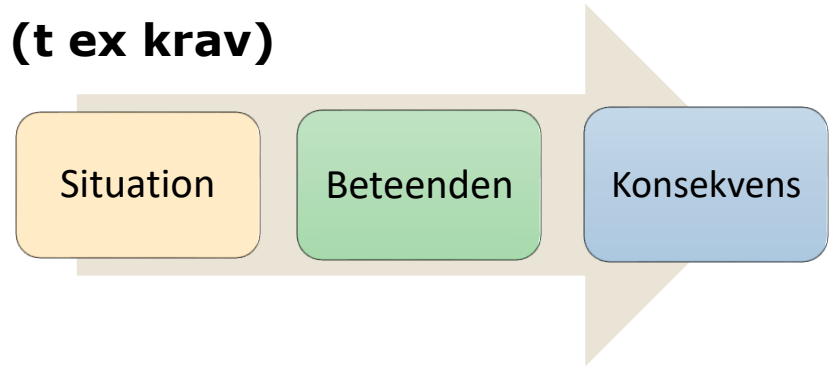

Alla beteenden fyller en funktion

Vanliga **konsekvenser/förstärkningar** som leder till att beteenden upprepas

- Uppmärksamhet
- Få något konkret (ätbart, föremål eller aktivitet)
- **Undvika/slippa ifrån obehag (t ex krav)**

-
- Känns bra

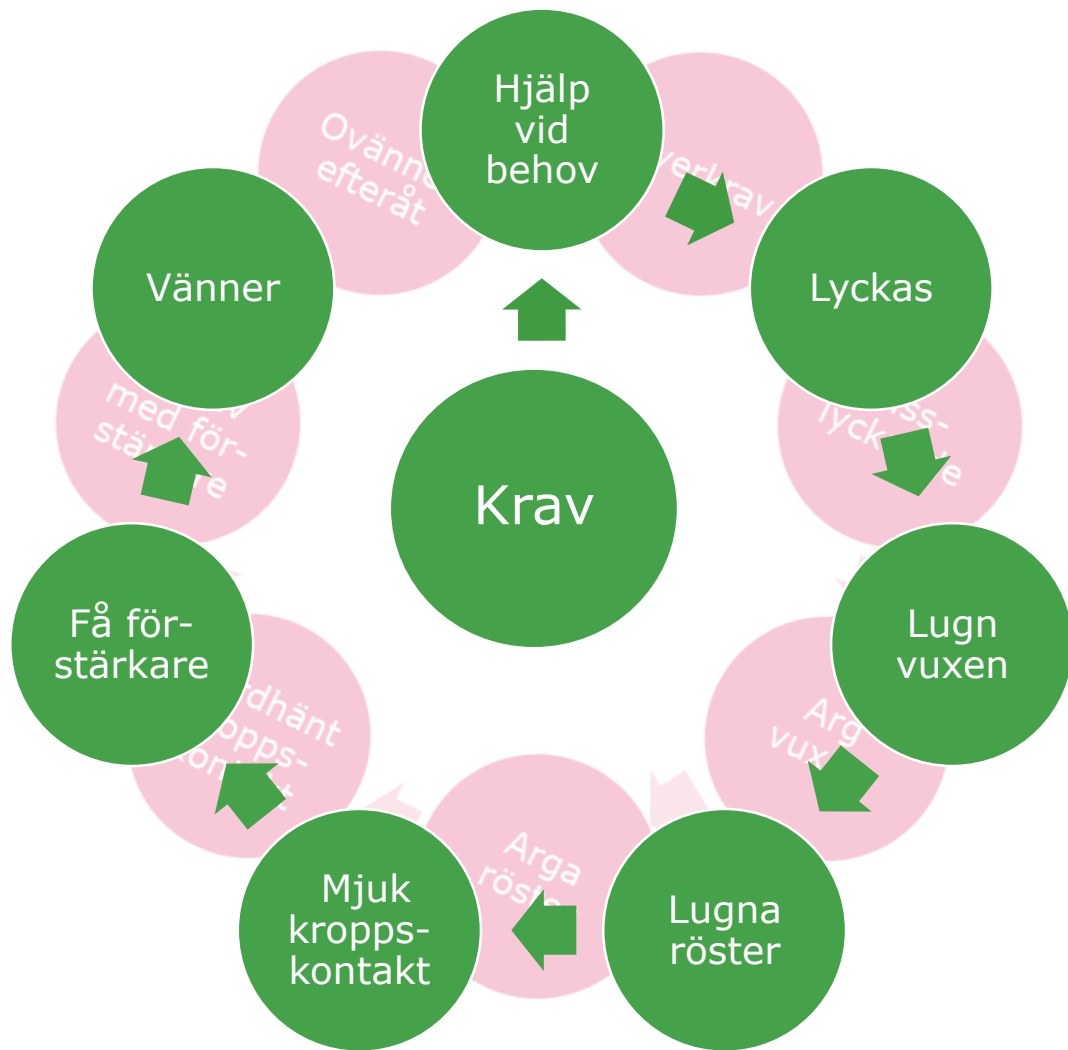

Skapa förutsättningar för samarbete

Jag gör som vuxna säger för:

- Den vuxne är tydlig med vad jag ska göra
- Det är aldrig för svårt
- Jag får den hjälp jag behöver för att lyckas
- Jag får lön för mödan
- Jag får uppskattning!!!

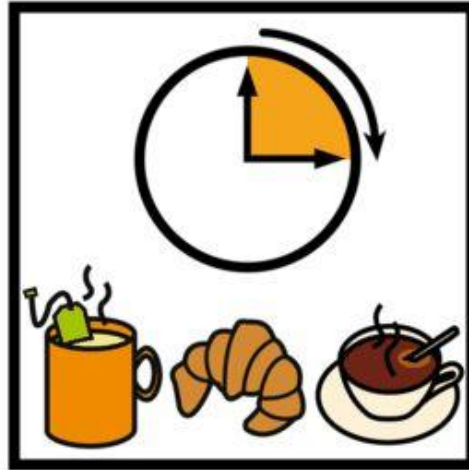

Varför behöver barnet kunna samarbeta?

- En grundläggande färdighet, en förutsättning för att lära av andra och samspela
- Genom att underlätta och hjälpa barnet att samarbeta så kan vi **lära dem att lära!**

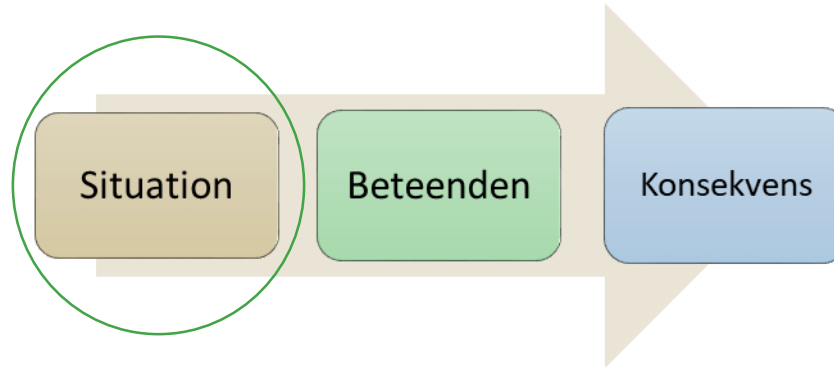

Rast

Samarbetsstrategier i vardagliga rutiner

- **Anpassa miljön**
- **Tydliga instruktioner**
- **Visuellt stöd**
- **Prompt**
- **Förstärkning**

Anpassa miljön

Vad påverkar ditt barns fokus och tar energi?

- Ta undan eller minska sådant som stör barnet
  - Ljud
  - Föremål/leksaker som barnet hellre vill leka med
  - Personer
  - Andra sinnesintryck
- Gör rutinen på samma anpassade sätt varje dag

Situation

Tydliga instruktioner

- Fånga barnets uppmärksamhet innan du ger en instruktion
- Var tydlig, säg exakt vad du menar
- Sänk talhastighet, använd pauser & betona viktiga ord
- Ställ bara frågor om det finns alternativ!

Situation

Visuellt stöd

Förtydliga ditt språk genom att använda

- Gester och visa hur
- Visa föremål
- Bilder, schema, först-sen
- Filmer

Situation

Film

Vilka strategier används i filmen?

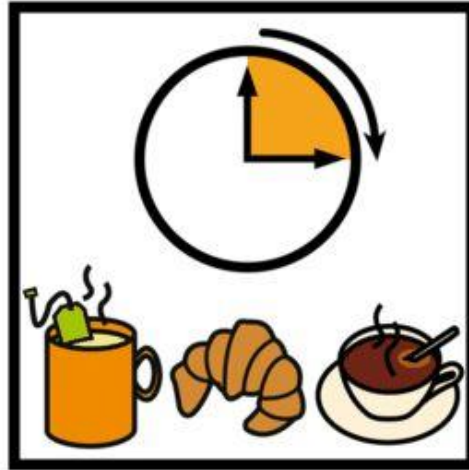
Se film om lägningsrutiner

Filmen är textad på svenska, engelska, arabiska och somaliska (somaliska), sorani och tigrinja. Klicka på CC och ställ in språk.

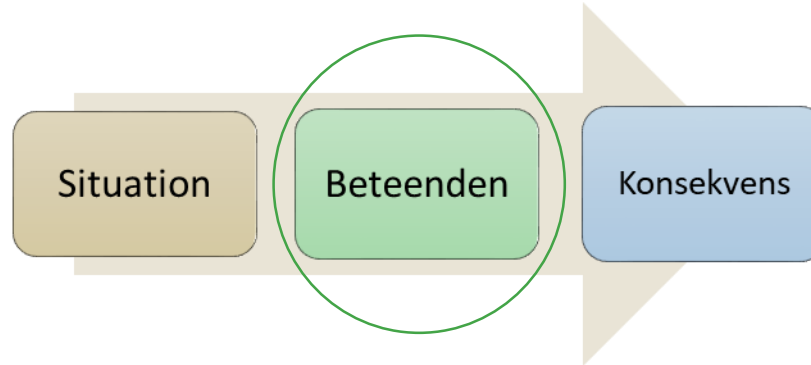
<https://regionuppsala.se/infoteket/hitta-tips-och-verktyg/tidig-intervention/klara-rutiner-i vardagen/>

Rast

Samarbetsstrategier i vardagliga rutiner

- Anpassa miljö
- Tydliga instruktioner
- Visuellt stöd
- **Prompt**
- Förstärkning

Prompt= hjälp att lyckas

Beteende

Hur kan du hjälpa barnet?

- Gör tillsammans- ta barnets händer och hjälp till
- Var modell – visa hur barnet skall göra
- Visa med gest
- Visa visuellt
- När barnet lyckas, prova att minska hjälpen stegvis

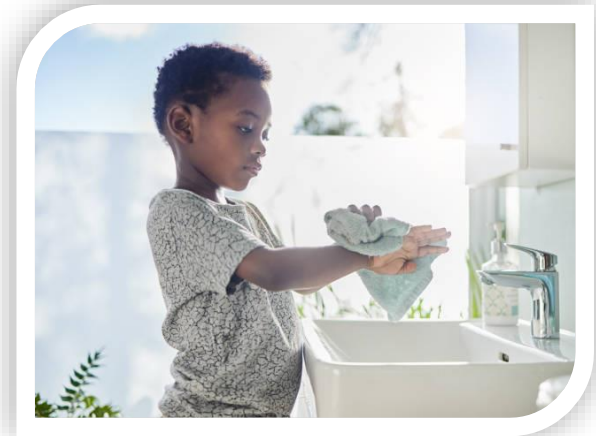
När behöver barnet prompt?

Fundera på:

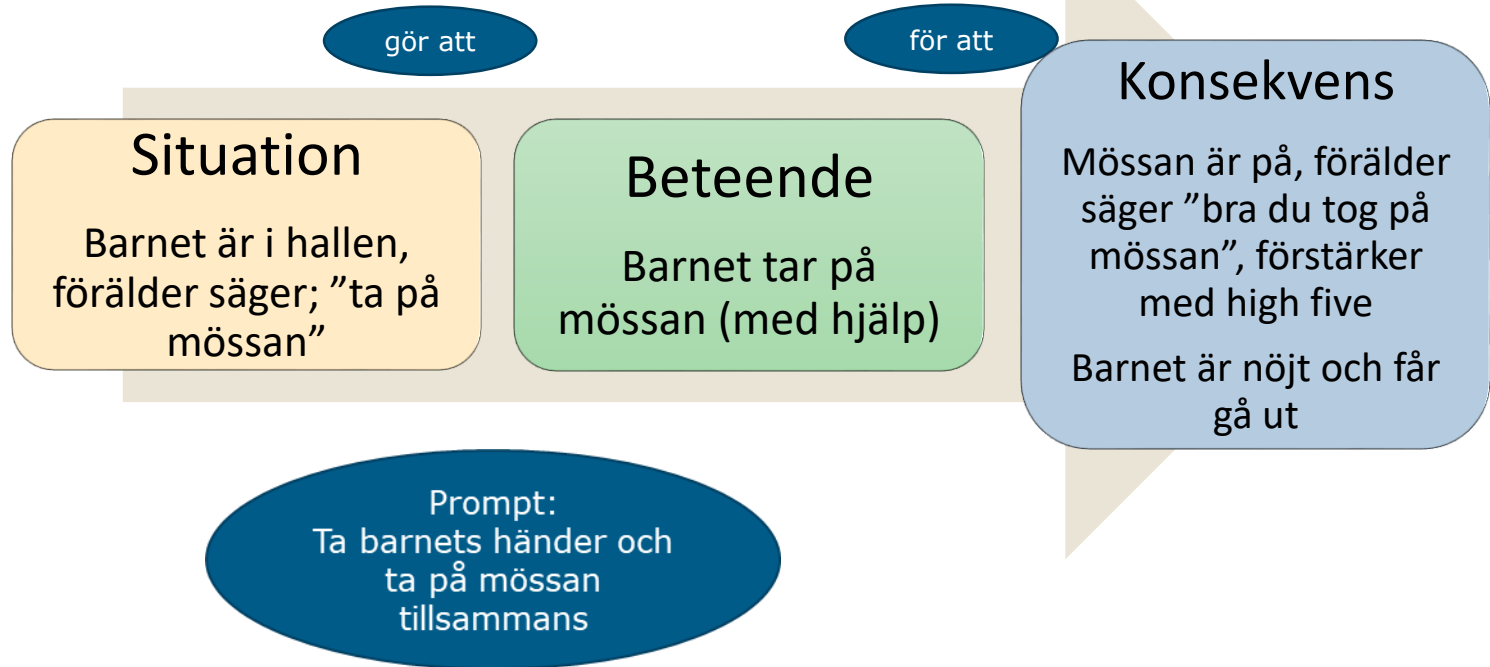
- Vad klarar barnet själv
- Vad klarar barnet med lite hjälp
- Vad klarar barnet inte alls

Beteende

Störst utvecklingspotential när barnet är på gång och klarar med lite hjälp!

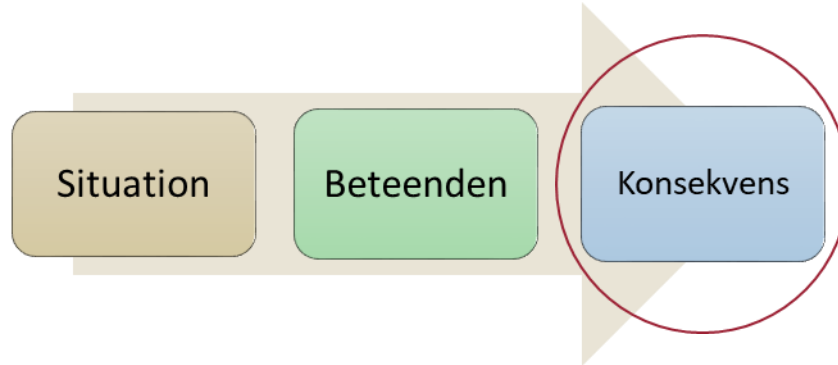

Var i kedjan hör prompt hemma?

Samarbetsstrategier i vardagliga rutiner

- Anpassa miljön
- Tydliga instruktioner
- Visuellt stöd
- Prompt
- **Förstärkning**

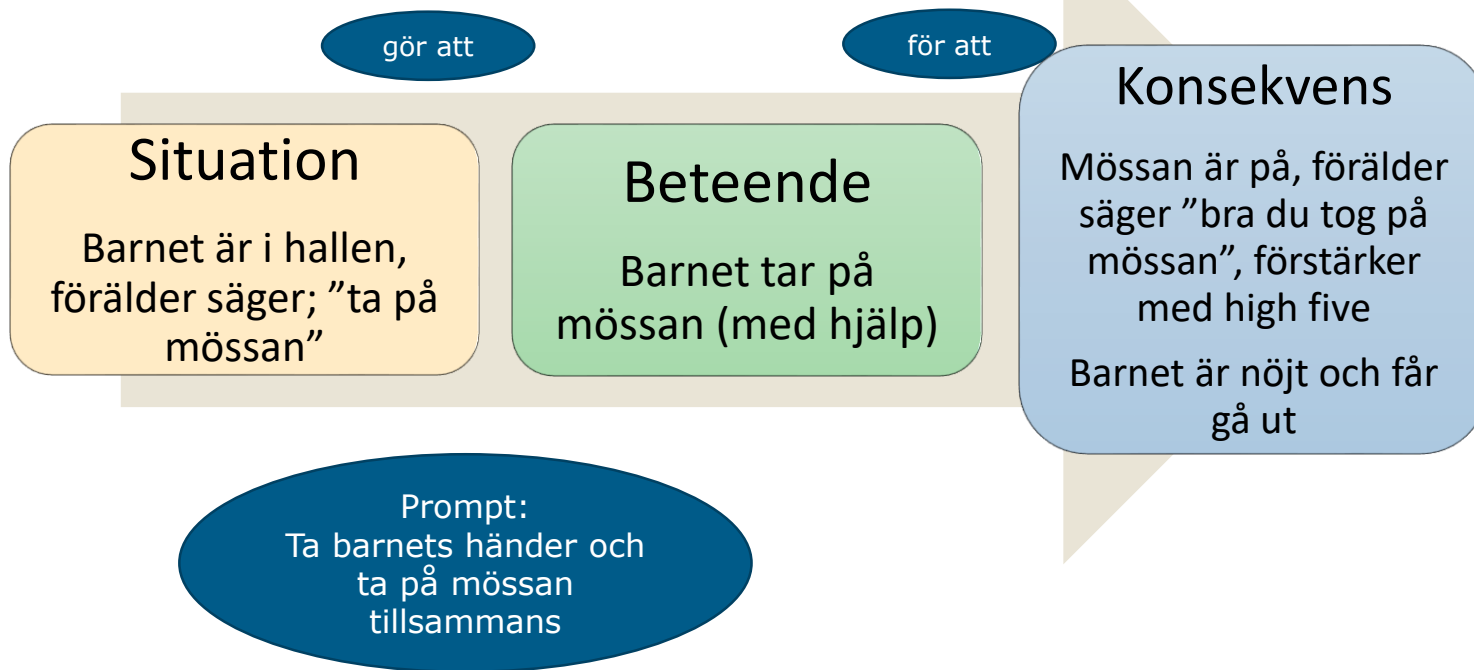
Förstärkning

- Det som händer efter ett beteende kallas konsekvens. Konsekvensen avgör om vi kommer att upprepa beteendet.
- Om konsekvensen leder till att beteendet upprepas nästa gång vi är i en liknande situation är den *förstärkande*.

Konsekvens

Var i kedjan hör förstärkning hemma?

Vad är förstärkande?

- Varierar från barn till barn
- Kan exempelvis vara:
  - Uppmärksamhet och beröm
  - En kul aktivitet
  - Något barnet gillar att leka med
  - Något barnet gillar att äta eller dricka

Konsekvens

Tänk på!

Konsekvens

- Ge förstärkning när barnet lyckas oavsett hur mycket hjälp hen har fått
- Förstärk mycket och varje gång i början, minska på förstärkningen när beteendet inte längre är så svårt för barnet att utföra
- Säg ***vad*** barnet gör som är bra

Hitta förstärkare

Hitta förstärkare

Instruktion: Försök att lista minst tio förstärkare, helst inom flera olika kategorier. Skriv bara det som barnet tycker om just nu.

Datum:

Ifyllt av:

Förstärkare, exempel

Äta
(vindruvor, choklad, chips)

Dricka
(saft, vatten, välling)

Lyssna på
(musik, rassel, ljudleksaker)

Titta på
(skärm, såpbubblor, glitter, saker som blinkar eller snurrar)

Känna på
(vibrationer, bli kliad, olika material)

Sysselsätta sig med
(rada upp bilar, kulbana, pussla)

Göra tillsammans
(kittellekar, sjunga sånger, bli jagad)

Det här tycker barnet extra mycket om nu:

1. _____
  2. _____
  3. _____
  4. _____
  5. _____
  6. _____
  7. _____
  8. _____
  9. _____
  10. _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Vilka krav ska du ställa? Välj dina strider!

Ligg steget före – tror du barnet kan/vill medverka? Om svaret är:

Ja

- Ge en tydlig instruktion och förstärk medverkan

Nej

- Fundera på om du kan använda samarbetsstrategierna så att barnet vill och kan medverka
- Strunta helt i det, eller om det måste göras, genomför direkt men gör allt åt barnet!

Övning: Samarbete i vardagliga rutiner

1. Välj en rutinsituation du vill öva på
2. Vilka steg kan barnet själv, med hjälp och inte alls?
3. Gör en planering i arbetsboken:

Situation:

- Hur ska jag anpassa miljön?
- Vilken instruktion ska jag ge?

Beteende:

- Vad ska mitt barn göra?
- Hur ska jag prompta/hjälpa mitt barn att lyckas?

Konsekvens:

- Hur förstärker jag?

Samarbete i vardagliga rutiner

- Rutin
- Detta klara barnet
- Detta klara barnet med hjälp
- Detta klarar barnet inte

Situation

Hur ska jag anpassa miljön?
Vilken tydlig instruktion ska jag ge?

Beteende

Vad ska mitt barn göra? Vilken hjälp ska jag ge och i vilket moment?

Konsekvens

Hur förstärker jag?

Mål

- Mål för barnet:
  - att bli mer delaktig i en vardaglig rutin
- Mål för dig som förälder:
  - anpassa miljön och ge barnet hjälp att lyckas i en vardaglig rutin
- Mål för dig och ditt barn:
  - skapa en smidigare vardagsrutin med mindre konflikter

Sammanfattning

Strategier för att hjälpa:

- Barnets stund
- Locka fram kommunikation
- Prompta- hjälp barnet lyckas
- Förstärk- när barnet försöker och när barnet lyckas
- Tydliggörande strategier
- Anpassa krav och välj dina strider

Utvärdering

Klicka på länken

Tack för ert deltagande!